

ali ne krunom sv. Stjepana, jer ta je bila u rukama kraljice Jelisavete, nego nekom krunom iz grobnice sv. Stjepana, kao **Vladislava I.** (1440—1444).

Prva podsada Beograda (1440) i građanski rat. Te velikaške borbe za prijestolje upotrijebi sultan Murat II. pak podsjedne Beograd, koji je branio junački prior vranski Ivan Talovac, brat slavonskoga bana Matka i hrvatskoga bana Petra (ili Perka) (1438—1453). Sultan opkoli grad s kopna i sa savske i dunavske strane te ga uze biti iz velikih podsadnih strojeva i topova (prvi put), koji su izbacivali okrugla kamena taneta. No svi mu juriši kroz čitavih šest mjeseci (od maja do oktobra 1440.) bijahu uzaludni: Ivan Talovac ravnao je obranom grada, posluživši se također (prvi put) ognjenim oružjem, tolikom vještinom, da se sultan, izgubivši oko 17.000 ljudi, konačno morao pred zimu sramotno povratiti u Drenopolje.

Uzmak sultanov pod Beogradom omogućći kralju Vladislavu I., da riješi pitanje nasljedstva na ugarsko-hrvatskom prijestolu, to jest da obračuna s Jelisavetom i njezinom strankom. Na čelu joj bijahu kapetan čeških plaćenika Jan Jiskra od Brandisa, koji je imao u svojoj vlasti sjeverozapadnu Ugarsku, onda Fridrik i Ulrik Celjski, gospodari znatnoga dijela Slavonije, te neki Frankapani u Slavoniji. Sva ostala Hrvatska i Ugarska bila je uz Vladislava I. Osjećajući se preslabom, da se sama bije s kraljem, pozove Jelisaveta u pomoć rođaka i skrbnika malodobnoga svoga sina Ladislava, njemačkoga kralja Fridrika III. Habsburgovca. Taj se odsada kroz više od p stoljeća jednako uplitao u poslove Ugarske i Hrvatske nastojeći, da svome rodu definitivno steče vladanje u oba kraljevstva. Jelisaveta predade mu (krajem augusta 1440. u Hainburgu) s krunom sv. Stjepana još i sina Ladislava na odgajanje, našto joj on uzajmi 5000 dukata, da uzmogne plaćati vojsku. Sada plane krvav građanski rat u Ugarskoj i Hrvatskoj, za kojega je naročito Zagreb ljuto stradao od nasilja Ulrika Celjskoga i njegovih njemačkih službenika, kojima je zapovijedao Čeh Jan Vitovec. Konačno je ipak prevagnula stranka kralja Vladislava I., pa tako bude, poglavito nastojanjem papinskoga kardinala Julijana Cesarinija, sklopljen mir (16. decembra 1442. u Đuru). Utanačeno bješe, da kralj Vladislav I. ima vladati do svoje smrti, a onda da ga ima naslijediti Ladislav Postumus. Mir bješe stim sigurniji za Vladislava, što je već treći dan poslije njegova proglašenja (19. dec.) iznenada umrla kraljica Jelisaveta. Za